

УДК 338.45 : 65.015

Ущатовський Костянтин Валерійович, канд. екон. наук, докторант кафедри економічної кібернетики**Костін Юрій Дмитрович**, д-р екон. наук, професор

Харківський національний університет радіоелектроніки, м. Харків, Україна. Пр-т. Леніна, 14, м. Харків, Україна, 61166

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ДП «НЕК «УКРЕНЕРГО» ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

В роботі проведений аналіз ефективності використання трудових ресурсів на ДП «НЕК «Укренерго»; виявлені чинники, що впливають на рівень продуктивності праці в окремих електроенергетичних системах; доведено існування прихованих резервів її підвищення за рахунок оптимізації кадрового забезпечення; аргументована доцільність виокремлення Держенергонагляду зі складу ДП «НЕК «Укренерго».

Ключові слова: трудові ресурси, ДП «НЕК «Укренерго», оптимізація організаційної структури, резерви підвищення продуктивності праці.

Ущатовский Константин Валерьевич, канд. экон. наук, докторант кафедры экономической кибернетики**Костин Юрий Дмитриевич**, д-р экон. наук, профессор

Харьковский национальный университет радиоэлектроники, г. Харьков, Украина. Пр-т. Ленина, 14, г. Харьков, Украина, 61166

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТРУДОВЫХ РЕСУРСОВ ГП «НЭК «УКРЭНЕРГО» И ПУТИ ЕЕ ПОВЫШЕНИЯ

В работе проведен анализ эффективности использования трудовых ресурсов на ГП «НЭК «Укрэнерго»; выявлены факторы, влияющие на уровень производительности труда в отдельных электроэнергетических системах; доказано существование скрытых резервов ее повышения за счет оптимизации кадрового обеспечения; аргументирована целесообразность выделения Госэнергонадзора из состава ГП «НЭК «Укрэнерго».

Ключевые слова: трудовые ресурсы, ГП «НЭК «Укрэнерго», оптимизация организационной структуры, резервы повышения производительности труда.

Ushchapovskiy Konstantin Valerievich, PhD in Economics, PhD Department of Economic Cybernetics**Kostin Yuriy Dmitrievich**, Doctor of Economics, Professor of the Department of Economic Cybernetics

Kharkiv National University of Radioelectronics, Kharkov, Ukraine. Ave. Lenin, 14, Kharkov, Ukraine, 61166

EFFICIENT USE OF LABOUR RESOURCES AT SE NPC «UKRENERGO» AND WAYS OF ITS IMPROVING

The results of the analysis conducted in the article on the effective use of labour resources at SE NPC «Ukrenergo» proved an overall low level of labour productivity at the enterprise in comparison to the similar foreign companies.

Whereas, the levels of labour productivity in these electric power systems vary widely. The hypothesis introduced by the author about the impact of the factors related to the process environment or the peculiarities of the work organization in certain electric power systems has found no evidence in calculations conducted and is an indirect proof of the wastage of manpower at SE NPC «Ukrenergo» and proves the existence of hidden reserves for increasing labour productivity by optimizing its staff assistance.

The organizational structure analysis also highlighted the efficiency enhancement potentials of the use of labour resources at SE NPC «Ukrenergo». In particular the study of the functions and legal basis of business units' behaviour allowed the justifying of the reasonability of extraction from its structure the State Inspection on energy monitoring of electricity and heat use conditions with the subsequent development of a relevant supervisory structure within the authority of the principle executive branch.

Keywords: labor resources, SE «NPC «Ukrenergo», organizational structure optimization, reserves of labor productivity increase.

Актуальність

Рациональне використання ресурсів, у тому числі і трудових, є однією з найважливіших умов тривалої стабільної прибуткової діяльності підприємств, що діють в умовах конкуренції. Для державних монополій, якою є ДП «НЕК «Укренерго», це питання набуває особливого значення, адже обумовлює результати діяльності не тільки одного підприємства, а й позначається на ефективності функціонування економіки країни у цілому. Нераціональне використання ресурсів державними монополіями зазвичай не призводить до їх банкрутства, а

змушує інших суб'єктів здійснювати додаткові витрати, щоб компенсувати недоліки їх діяльності. Саме тому пошук шляхів підвищення ефективності використання трудових ресурсів ДП «НЕК «Укренерго» має високу актуальність.

Аналіз останніх джерел і публікацій

Питання оцінки ефективності використання трудових ресурсів підприємств є предметом дослідження багатьох вчених, серед них І. Антошкіна, В. Беседін, О. Герасименко, О. Грішнова, А. Жиганова, Г. Завіновська, А. Колот, Г. Осовий, І. Петрова, В. Петюх, О. Поплавська, С. Цимбалюк, О. Череп, О. Чернушкіна Л. Щетініна, та інші [1–5]. В їх роботах представлені методологічні підходи до оцінки продуктивності праці, досліджена ефективність використання трудового потенціалу окремих галузей, регіонів та національної економіки у цілому, виявлені резерви її зростання. Однак проблеми оцінки ефективності використання трудових ресурсів ДП «НЕК «Укренерго» та обґрунтування напрямів її підвищення об'єктом їх досліджень не стали.

Формулювання цілей

Суттєвий вплив діяльності ДП «НЕК «Укренерго» на національну економіку в цілому та на його низька чутливість до впливу ринкових важелів актуалізує завдання оцінки ефективності використання трудових ресурсів підприємства та обґрунтування напрямів її підвищення як за рахунок вдосконалення організаційної структури підприємства, так і через оптимізацію чисельності зайнятих в окремих електроенергетичних системах.

Основний матеріал

Середньооблікова чисельність штатних працівників ДП «НЕК «Укренерго» за 2013 р. складала 15420 осіб, в тому числі персонал основної діяльності – 15335 осіб, з них чисельність робітників становила 6940 осіб (або 45,2 % від персоналу основної діяльності), чисельність керівників, спеціалістів та службовців – 8395 осіб (54,8 % відповідно) [6]. В середньому на 1000 км повітряних ліній ДП «НЕК «Укренерго» припадало 670 штатних працівників (табл. 1).

Таблиця 1

Трудомісткість в компаніях, які здійснюють передачу електроенергії у 2010 р. (дані по ДП «НЕК «Укренерго» за 2013 р.) (розраховано за даними [6; 7, с. 96])

Країна	Компанія	Довжина ліній, км	Кількість працівників, осіб	Кількість працівників на 1000 км ліній на тис. км, осіб
Болгарія	ESO, EAD	14752	3995	271
Франція	Reseau de Transport d'Electricite	100000	8300	83
Німеччина	Transpower Stromubertragungs gmbh	10700	700	65
Грузія	Georgia State Electrosystem	11296	1087	96
Італія	Tema - Rete Elettrica Nazionale SpA	62503	3500	56
Казахстан	KE GOC	24500	4056	166
Нідерланди	TenneT	8401	933	111
Норвегія	Statnett	9536	800	84
Польща	PSE Operator, S.A.	13053	456	35
Румунія	Transelectrica	8990	2198	244
Іспанія	Red Electrica de Espana: S.A	34754	1523	44
Швеція	Svenska Kraftnat	14875	350	24
Україна	ДП «НЕК «Укренерго» за чисельністю штатних працівників	23005	15420	670
Україна	ДП «НЕК «Укренерго» за чисельністю працівників основної діяльності, зайнятих в ЕС	23005	12127	527

Якщо для розрахунку брати тільки працівників основної діяльності, зайнятих в електроенергетичних системах, то відповідне значення складатиме 527 осіб. В будь-якому випадку трудомісткість на ДП «НЕК «Укренерго» виявляється у 2–19 разів вищою за значення аналогічних показників іноземних компаній, що здійснюють передачу електроенергії. Це засвідчує значне відставання за рівнем продуктивності праці від світових аналогів.

Розрахувавши значення відповідного показника для кожної електроенергетичної системи, можна побачити суттєві розбіжності між ними (табл. 2), що свідчить про різний рівень ефективності використання в них трудових ресурсів. Так, трудомісткість у Західній електроенергетичній системі у 1,7 рази нижча, аніж у Кримській. Однак, навіть найкращі з українських електроенергетичних систем мають набагато нижчу ефективність використання трудових ресурсів порівняно з закордонними підприємствами (табл. 1 та табл. 2).

Таблиця 2

Трудомісткість в електроенергетичних системах ДП «НЕК «Укренерго» у 2013 р.
(розраховано за даними [6])

Електроенергетична система	Довжина повітряних ліній, км	Середньооблікова чисельність працівників основної діяльності, осіб	Середня чисельність працівників основної діяльності на 1000 км повітряних ліній, осіб
ДП «НЕК «Укренерго» усього, у тому числі:	23004,8	12127	527
Дніпровська ЕС	4307,5	1957	454
Донбаська ЕС	4041,5	2147	531
Західна ЕС	3678,9	1581	430
Кримська ЕС	1369,4	1007	735
Південна ЕС	2549,8	1361	534
Південно-Західна ЕС	2263,4	1248	551
Північна ЕС	2368,8	1393	588
Центральна ЕС	2425,5	1433	591

Надмірні витрати трудових ресурсів зазвичай обумовлені такими чинниками:

- особливості технологічного процесу: експлуатаційні можливості використовуваної техніки, якість сировини, тривалість окремих стадій виробничого циклу тощо;
- особливості організації трудової діяльності: організаційна структура; режим змінності; вплив профспілок; вимоги керівників до працівників щодо рівня освіти, кваліфікації, досвіду, стану здоров'я; ефективність мотивації тощо.

Логічно передбачити, що серед чинників, які повинні мати визначальний вплив на продуктивність праці в окремих електроенергетичних системах ДП «НЕК «Укренерго», мають бути такі:

1) термін експлуатації електромереж – оцінюється за допомогою показників:

- частка повітряних ліній, термін експлуатації яких перевищив 40 років, у загальній довжині повітряних ліній електроенергетичної системи;
- частка кількості автотрансформаторів і силових трансформаторів, термін експлуатації яких перевищив 25 років, у загальній кількості автотрансформаторів і силових трансформаторів в електроенергетичній системі;

2) технічний стан основних засобів електромереж – оцінюється через коефіцієнт зношування основних засобів;

3) навантаження на 1 км повітряних ліній – для оцінки використовуються показники:

- середнього несальдованого надходження електроенергії до МЕМ на 1 км повітряних ліній;

–середнього сальдо відпуску електроенергії до енергопостачальних компаній на 1 км повітряних ліній;

4) співвідношення чисельності робочих та керівників – середня кількість робочих, що припадає на одного працівника категорії керівники, спеціалісти, службовці;

5) співвідношення чисельності працівників, зайнятих обслуговуванням МЕМ, та працівників, що здійснюють диспетчеризацію – середня кількість працівників основної діяльності в МЕМ на одного працівника основної діяльності, що здійснює диспетчеризацію.

Відповідні дані представлені у табл. 3.

Таблиця 3

Показники, що характеризують окремі аспекти виробничої діяльності в електроенергетичних системах ДП «НЕК «Укренерго» у 2013 р. (розраховано за даними [6])

Електроенергетична система	часка повітряних ліній, термін експлуатації яких перевищив 40 років, у загальній довжині повітряних ліній, %	часка кількості автотрансформаторів і силових трансформаторів, термін експлуатації яких перевищив 25 років, у їх загальній кількості, %	коефіцієнт зносу основних засобів	середнє несальдоване надходження електроенергії до МЕМ на 1 км повітряних ліній, тис. кВт-год	середнє сальдо відпуску електроенергії до енергопостачальних компаній на 1 км повітряних ліній, тис. кВт-год	середня кількість робочих, що припадає на одного працівника категорії керівники, спеціалісти, службовці, осіб	середня кількість працівників основної діяльності в МЕМ на одного працівника основної діяльності, що здійснює диспетчеризацію, осіб
Усього по ЕС ДП «НЕК «Укренерго», у тому числі:	60,4	71,2	0,369	10863,2	4965,6	1,12	2,52
Дніпровська ЕС	69,1	68,8	0,515	15671,4	6428,1	1,20	3,13
Донбаська ЕС	58,1	69,6	0,434	11560,6	6365,2	1,28	3,06
Західна ЕС	62,0	84,3	0,443	7848,8	3337,3	1,17	3,33
Кримська ЕС	34,5	80,0	0,268	4829,1	4059,4	1,05	2,13
Південна ЕС	41,5	68,6	0,240	10350,8	3362,6	0,99	2,21
Південно-Західна ЕС	59,9	68,2	0,354	12983,6	3585,4	1,08	1,34
Північна ЕС	52,5	63,0	0,474	8449,1	5172,5	1,10	2,36
Центральна ЕС	56,0	59,0	0,290	10058,5	5788,9	0,99	2,73
Коефіцієнти кореляції середньої чисельності працівників основної діяльності на 1000 км повітряних ліній та відповідного показника	-0,793	-0,081	-0,590	-0,612	-0,080	-0,496	-0,538
Критичне значення коефіцієнта кореляції ($\alpha=0,05$) [8, с. 482- 483]	0,707						

Відповідні дані табл. 3 щодо значень коефіцієнтів кореляції (з урахуванням порівняння з критичним значенням коефіцієнту 0,707 для 6 ступенів свободи та рівня значущості 0,05) свідчать про відсутність значимого зв'язку між середньою чисельністю працівників основної діяльності на 1000 км повітряних ліній та всіма названими показниками, окрім часки повітряних ліній, термін експлуатації яких перевищив 40 років, у загальній довжині

повітряних ліній. Однак, цей зв'язок виявився зворотним: відповідне значення коефіцієнта кореляції (- 0,793) є від'ємним. Це означає, що чим більший термін експлуатуються мережі, тим менше осіб обслуговують 1000 км повітряних ліній. Такий висновок суперечить економічній логіці, адже більш зношене устаткування зазвичай вимагає більшу кількість людей для свого обслуговування.

Проведені розрахунки свідчать про хибність попередньо висунутої гіпотези. Чисельність працівників основної діяльності в електроенергетичних системах ДП «НЕК «Укренерго» не залежить ані від технічного стану устаткування, ані від особливостей організаційної структури окремих електроенергетичних систем. Відсутність такої залежності є непрямим доказом нераціонального використання трудових ресурсів на ДП «НЕК «Укренерго» та доводить існування прихованих резервів підвищення ефективності роботи підприємства за рахунок оптимізації кадрового складу.

Тим не менш, існують показники, що мають тісний зв'язок з середньою чисельністю працівників основної діяльності на 1000 км повітряних ліній. Йдеться, зокрема, про частки окремих видів генерації у структурі встановленої потужності по електроенергетичних системах (табл. 4).

Таблиця 4

Структура встановленої потужності по електроенергетичних системах ДП «НЕК «Укренерго» у 2013 р. (розраховано за даними [6])

Електроенергетична система	Частка певного типу генерації у загальній встановленій потужності на ЕС, %				
	ГЕС	ГАЕС	ТЕС	АЕС	Блокстанції, інші електростанції, СЕС та ВЕС
Усього по ЕС ДП «НЕК «Укренерго», у тому числі:	8,5	1,6	56,4	25,4	8,1
Дніпровська ЕС	15,9	0,0	45,9	33,3	4,9
Донбаська ЕС	0,0	0,0	90,0	0,0	10,0
Західна ЕС	0,6	0,0	49,1	46,1	4,2
Кримська ЕС	0,0	0,0	30,8	0,0	69,2
Південна ЕС	0,4	7,4	4,6	73,1	14,5
Південно-Західна ЕС	15,6	6,5	36,1	40,2	1,6
Північна ЕС	0,2	0,0	89,7	0,0	10,1
Центральна ЕС	18,8	4,8	61,7	0,0	14,7
Коефіцієнти кореляції середньої чисельності працівників основної діяльності на 1000 км повітряних ліній та відповідного показника	0,161	-0,999	-0,059	0,405	0,844
Критичне значення коефіцієнта кореляції ($\alpha=0,05$) [8, с. 482–483]	0,707				

Дані табл. 4 дозволяють помітити, що є два види генерації у структурі наявних потужностей, які мають суттєвий вплив на потребу в працівниках. Це ГАЕС (коефіцієнт кореляції становить (- 0,999), що за модулем вище за критичне значення 0,707) та електростанції, що працюють на альтернативних джерелах енергії (значення коефіцієнту кореляції 0,844, також вище за 0,707). При цьому вплив цей різноспрямований. Якщо

наявність серед видів генерації ГАЕС зменшує середню потребу в працівниках, то наявність блокувань, СЕС та ВЕС – підвищує.

На нашу думку, результати розрахунків можна пояснити наявністю перехресного субсидування: витрати ДП «НЕК «Укренерго» (у сфері оплати праці) на транспортування електроенергії з альтернативних джерел є вищими, аніж за іншими типами генерації, а витрати на транспортування електроенергії від ГАЕС – нижчими за середні. Тариф для всіх типів генерації є однаковим. Таким чином, витрати, пов'язані з транспортуванням електроенергії з альтернативних джерел, частково беруть на себе інші електростанції. Особливе надмірне навантаження лягає на ГАЕС, адже трудові витрати ДП «НЕК «Укренерго» на транспортування електроенергії у цьому випадку є найнижчими.

Розв'язати виявлену проблему перехресного субсидування можна одним з двох шляхів: через оптимізацію тарифів на транспортування електроенергії для різних типів генерації або через перерозподіл працівників, зайнятих на електростанціях, та на ДП «НЕК «Укренерго». Таким чином будуть зруйновані окремі інституційні передумови для перетікання державних коштів до приватних агентів.

Досліджуючи ефективність використання трудових ресурсів на ДП «НЕК «Укренерго», окрему увагу слід приділити його відокремленим та спеціалізованим підрозділам, де у 2013 р. був задіяний кожний шостий робітник підприємства: 2539 осіб або 16,5 % від загальної чисельності зайнятих (розраховано за даними [6]). З метою вдосконалення організаційної структури підприємства та підвищення ефективності його діяльності з його складу мають бути відокремлені підрозділи, утримання яких економічно не виправдане (придбати відповідні товари або послуги на ринку дешевше) або підрозділи, цілі діяльності яких не відповідають завданням ДП «НЕК «Укренерго». Таким структурним підрозділом є Державна інспекція з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної і теплової енергії (Держенергонагляд).

Головна причина, що зумовлює необхідність відокремлення зазначеного структурного підрозділу криється у його підпорядкуванні та функціях. Так, згідно з Положенням «Про державний енергетичний нагляд за режимами споживання електричної і теплової енергії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.08.1996 р. № 929 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13.02.2006 р. № 131) [9]:

1. Державна інспекція з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної і теплової енергії (Держенергонагляд) здійснює державний енергетичний нагляд за режимами споживання електричної і теплової енергії, технічним станом та організацією експлуатації електричних, теплових, тепловикористовуючих установок та мереж суб'єктів електроенергетики, суб'єктів відносин у сфері теплопостачання і споживачів електричної енергії. В частині виконання зазначених функцій Держенергонагляд підпорядковується Мінпаливенерго.

2. Держенергонагляд очолює Головний державний інспектор України з енергетичного нагляду, який призначається на посаду та звільняється з посади Міністром палива та енергетики. За погодженням з Мінпаливенерго призначаються на посаду та звільняються з посад його три заступники та керівники Держенергонагляду у відповідних регіонах.

3. Керівники структурних підрозділів інспекції, їх заступники, начальники секторів, керівники територіально відокремлених підрозділів інспекції є старшими державними інспекторами з енергетичного нагляду. Інші спеціалісти, що виконують функції державного енергетичного нагляду, є державними інспекторами (старшими державними інспекторами) з енергетичного нагляду.

4. Структура Держенергонагляду, затверджена Головним державним інспектором України з енергетичного нагляду, також погоджується з Мінпаливенерго. Граничну чисельність працівників Держенергонагляду за поданням Головного державного інспектора України з енергетичного нагляду затверджує Міністр палива та енергетики.

В цьому контексті важливо зауважити, що згідно зі статтею 1 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від

05.04.2007 р. № 877-V, державний нагляд (контроль) – це діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, державних колегіальних органів, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування в межах повноважень, передбачених законом, щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства, зокрема належної якості продукції, робіт та послуг, допустимого рівня небезпеки для населення, навколишнього природного середовища [10]. Виходячи з цього, підприємство або його структурний підрозділ не можуть бути уповноваженим органом щодо виконання функцій державного нагляду.

До того ж об'єктами контролю «Головдержнагляду» є не магістральні та міждержавні електромережі, що стоять на балансі ДП «НЕК «Укренерго», а розподільчі електричні мережі 42 електропередавальних організацій, енергетичні об'єкти 500 тис. юридичних осіб-споживачів електричної та теплової енергії, а також електроустановки 18 млн побутових споживачів [11, с. 3].

Таким чином, і за своїми функціями, і за підпорядкуванням Державна інспекція з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної і теплової енергії не має прямого відношення до діяльності ДП «НЕК «Укренерго». Сказане доводить необхідність відокремлення «Головдержнагляду» від ДП «НЕК «Укренерго» та створення відповідного органу виконавчої влади.

Цей крок матиме для ДП «НЕК «Укренерго» суттєві наслідки, адже середньооблікова чисельність робітників «Головдержнагляду» у 2013 р. складала 1637 осіб або 10,6 % загальної середньооблікової чисельності працівників підприємства (розраховано за даними [6]). А зважаючи на плани Держенергонагляду розширити свій штат до 4 тис. осіб [11, с. 3], доцільність відокремлення стає ще більш очевидною. Адже фінансування Держенергонагляду здійснюється за рахунок тарифу на передачу електроенергії магістральними та міждержавними електромережами [7, с. 42].

І хоча встановлюваний НКРЕ (з вересня 2014 р. НКРЕКП) тариф компенсує додаткові витрати ДП «НЕК «Укренерго» на утримання Держенергонагляду не можна вважати, що цим усуваються всі негативні наслідки такого утримання, зокрема: штучно завищені витрати та доходи призводять до помилкової оцінки ефективності діяльності підприємства; спотворюється структура собівартості послуг на передачу електроенергії, у тому числі через зростання частки витрат на оплату праці та соціальні відрахування; ускладнюється організаційна структура підприємства, що зазвичай призводить до надлишкових адміністративних витрат. Це знижує ефективність діяльності підприємства та негативно позначається на здатності керівництва приймати раціональні управлінські рішення.

Окрім цього витрати на утримання Держенергонагляду через підвищення тарифу на передачу електроенергії магістральними та міждержавними електромережами лягають на плечі усіх споживачів електроенергії України, утворюючи додатковий прихований податок. Подібна практика прямо суперечить статті 2 Закону України «Про джерела фінансування органів державної влади» від 30.06 1999 р. № 783-XIV, якою стверджується, що органи державної влади здійснюють свою діяльність виключно за рахунок бюджетного фінансування в межах, передбачених Законом України про Державний бюджет України на відповідний рік [12].

Таким чином, відокремлення Держенергонагляду матиме позитивні наслідки не тільки для ДП «НЕК «Укренерго», а й для самої інспекції (знімається суперечність законодавству України) та суспільства у цілому.

Висновки

Результати проведеного аналізу ефективності використання трудових ресурсів на ДП «НЕК «Укренерго» свідчать про загальний низький рівень продуктивності праці на підприємстві. При цьому значення показника за електроенергетичними системами суттєво різняться. Висунута автором гіпотеза про вплив на рівень продуктивності праці в окремих електроенергетичних систем з боку чинників, пов'язаних з особливостями технологічного

процесу або з особливостями організації трудової діяльності, була відхилена як хибна, адже не знайшла підтвердження в проведених розрахунках. Той факт, що чисельність працівників основної діяльності в електроенергетичних системах ДП «НЕК «Укренерго» не залежить ані від технічного стану устаткування, ані від особливостей організаційної структури окремих електроенергетичних систем, є непрямим доказом нераціонального використання трудових ресурсів на ДП «НЕК «Укренерго» та доводить існування прихованих резервів підвищення ефективності роботи підприємства за рахунок оптимізації кадрового забезпечення.

Проведені розрахунки свідчать про наявність тісного зв'язку між середньою чисельністю працівників основної діяльності на 1000 км повітряних ліній та частками окремих типів генерації у структурі встановленої потужності по електроенергетичних системах. Так, наявність серед типів генерації ГАЕС зменшує середню потребу в працівниках, наявність блокувань, СЕС та ВЕС – підвищує. Сказане доводить існування перехресного субсидування, адже витрати ДП «НЕК «Укренерго» (в сфері оплати праці) на передачу електроенергії з альтернативних джерел є вищими, аніж за іншими типами генерації, витрати на передачу електроенергії від ГАЕС – нижчими за середні, при цьому тариф для всіх типів генерації однаковий. Розв'язати виявлену проблему можна одним з двох шляхів: через оптимізацію тарифів на транспортування електроенергії для різних типів генерації або через перерозподіл працівників, зайнятих на електростанціях, та на ДП «НЕК «Укренерго».

Аналіз організаційної структури також дозволив виявити резерви підвищення ефективності використання трудових ресурсів на ДП «НЕК «Укренерго», зокрема обґрунтована доцільність виокремлення з його складу Державної інспекції з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної і теплової енергії (Держенергонагляду) з подальшим створенням відповідних контролюючих органів у складі Міністерства енергетики та вугільної промисловості. Доведено, що зазначені структурні перетворення матимуть позитивні наслідки не тільки для ДП «НЕК «Укренерго», а й для самих інспекцій (знімається суперечність законодавству України) та суспільства у цілому.

В подальших дослідженнях має бути приділена увага обґрунтуванню напрямів, обсягів та джерел інвестування, що забезпечать стабільну діяльність підприємства в майбутньому.

Список використаної літератури:

1. Антошкіна Л. І. Продуктивність праці у промисловості України [Електронний ресурс] / Л. І. Антошкіна, В. Ф. Беседін // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2014. – № 1. – С. 16–22. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vbumb_2014_1_4.pdf
2. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудова відносини [Текст] : підручник / О. А. Грішнова. – 4-те вид., оновл. – К. : Знання, 2009. – 391 с.
3. Економіка праці та соціально-трудова відносини [Текст] : підручник / А. М. Колот [та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук., проф. А. М. Колота ; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". – К. : КНЕУ, 2009. – 711 с.
4. Череп О. Г. Трудові ресурси як фактор ефективної діяльності підприємств в сучасних умовах господарювання [Електронний ресурс] / О. Г. Череп, А. Жиганова // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2013. – Вип. 2. – С. 172–178. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fkd_2013_2_23.pdf
5. Чернушкіна, О. О. Продуктивність праці в Україні: порівняльний аспект [Електронний ресурс] / О. О. Чернушкіна // Інноваційна економіка. – 2013. – № 9. – С. 106-112. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/inek_2013_9_16.pdf
6. Звіт ДП «НЕК «Укренерго» про результати діяльності за 2013 р. [Текст] / К. : ДП «НЕК «Укренерго», 2014. – 698 с.
7. Про корпоративний розвиток НЕК «Укренерго» [Текст] : Звіт компанії «MERCADOS – ENERGY MARKETS INTERNATIONAL», 2010. – 151 с.
8. Статистика [Текст] : навч. посіб. / Під ред. д-ра екон. наук, проф. О. В. Раєвської. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2011. – 504 с.
9. Положення «Про внесення змін до Положення про державний енергетичний нагляд за режимами споживання електричної і теплової енергії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.02.2006 № 131. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/131-2006-%D0%BF>.
10. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007 № 877-V – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/877-16>

11. [Річний огляд діяльності Держенергонагляду у 2013 році](#) [Електронний ресурс] / К. Держенергонагляд. – 2014. – 40 с. – Режим доступу : 195.78.68.67/minugol/doccatalog/document?id=244928071.

12. Закон України «Про джерела фінансування органів державної влади» від 30.06.1999 № 783-XIV – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/783-14>.

Referenses:

1. Antoshkina L. I. Антошкіна, Л. І. Labour efficiency in production sector of Ukraine [*Produktyvnist' pratsi u promyslovosti Ukrainy*] [Digital resource] / L. I. Antoshkina, V. F. Besedin // Newsletter of Berdyansk University of Management and Business. – 2014. – № 1. – P. 16–22. – Available : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vbumb_2014_1_4.pdf

2. Grishnova O. A. Labour economics and social-labour relationships [Ekonomika pratsi I sotsial'no-trudovi vidnosyny] [Text]: tutorial / O. A. Grishnova. – 4th edition., renewed. – K. : Znannya, 2009. – P. 391.

3. Labour economics and social-labour relationships [Ekonomika pratsi I sotsial'no-trudovi vidnosyny] [Text]: tutorial / A.M. Kolot [*with others.*]; science editorship Doctor of Economics, professor A.M. Kolota ; DVNZ "V. Het'man Kyuyiv. nat. econ. univ.". – K. : KNEU, 2009. – 711 p.

4. Cherep O. G. Labour forces as the factor of effective performance in modern conditions of business activity [Trudovi resursy yak faktor efektyvnoyi diyal'nosti pidpryyemstva v suchasnykh umovakh hospodaryuvannya]: [Digital resource] / O. G. Cherep, A. Zhyganova // Finance-credit activity: problems of theory and practice [Finansovo-kredytna diyal'nist': problemy teorii i praktyky] – 2013. – Edition 2. – p. 172-178. – Available: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fkd_2013_2_23.pdf

5. Chernushkina O.O. Labour efficiency in Ukraine: comparative aspect [Produktyvnist' pratsi v Ukraini: porivnyalny aspekt] [Digital resource] / O.O. Chernushkina // Innovative Economics. – 2013. – № 9. – P. 106–112. – Available: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/inek_2013_9_16.pdf

6. Report of NPC “Ukrenergo” on performance results in 2013 [Zvit DP «NEK «Ukrenergo» pro resul'taty diyal'nosti v 2013] [Text] / K. : DP «NEK «Ukrenergo», 2014. – 698 p.

7. About corporative development of NPC “Ukrenergo” [Pro korporatyvnyi rozvytok NEK “Ukrenergo”] [Text] : Report of «MERCADOS – ENERGY MARKETS INTERNSTIONAL», 2010. – 151 p.

8. Statistics [Statystyka] [Text] : tutorial / editorship Doctor of Economics, professor O. B. Rayevneva. – Kh. : VD «INZHEK», 2011. – 504 p..

9. Regulations “For amendments being paid to Regulations for State monitoring of use conditions of electricity and heat” [Postanova pro vnesennya zmin v polozhennya pro derzhavnyi energetychnyi naglyad za rezhimamy spozhyvannya electrychnoyi I teplovoyi energiyi] approved by Act of Cabinet of Ministers of Ukraine from 13.02.2006 № 131. – [Digital resource] – Available : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/131-2006-%D0%BF>

10. Law of Ukraine “About basic principles of State monitoring (control) in business activity” [Zakon Ukrainy “Pro osnovni zasady derzhavnogo naglyadu (kontrolju) u sferi hospodars'koyi diyal'nosti”] from 05.04.2007 № 877-V – [Digital resource] – Available : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/877-16>

11. [Annual review of State monitoring activity in 2013](#) [richnyi oglyad diyal'nosti Derzhnaglyadu u 2013 rotsi] [Digital resource] / K. Derzhenergonaglyad. – 2014. – 40 с. – Available: 195.78.68.67/minugol/doccatalog/document?id=244928071

12. Law of Ukraine “About the sources of financing State authorities” in business activity” [Zakon Ukrainy pro dzherela finansuvannya organiv derzhavnoyi vlady] from 30.06.1999 № 783-XIV – [Digital resource] – Available : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/783-14>

Поступила в редакцію 08.12 2014 г.